

СЕКЦІЯ 5

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ДОКУМЕНТОЗНАВСТВІ

*Анісімова О. М., д-р екон. наук, професор
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця*

ПІДПРИЄМСТВА У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ: РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ

Аналіз розвитку впровадження інформаційних технологій та інновацій в Україні показав, що в 2016 році не спостерігається позитивних тенденцій. Згідно з доповіддю міжнародного аналітичного центру Information Technology and Innovation Foundation (ITIF), серед 56 країн, на які припадає 90 % світової економіки, Україна в 2016 році посіла за цими показниками 52 місце (в Центральній і Східній Європі – останнє) [1]. Але саме сфера ІТ є нині провідною інноваційною галуззю України, що здатна і на цьому напрямі відіграти роль локомотива для всієї країни. У 2016 році одним з найбільш знакових трендів в сфері інноваційного розвитку України стала спроба симбіозу в межах двох найперспективніших сегментів вітчизняної економіки – аграрного й ІТ. Зокрема, членом асоціації AgTech Ukraine, метою якої є розробка, пошук й імплементація високоефективних технологічних рішень в аграрному бізнесі, стала компанія Drone.UA, провідний український інтегратор безпілотних технологій, один з 20 найуспішніших українських інноваційних проектів за версією Forbes [2].

Проведений аналіз підприємств за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації» дозволяє зробити такі висновки. Протягом 2010–2015 рр. найбільша кількість підприємств була в 2013 році. Структура майже незмінна: 0,4–0,1 % – це великі підприємства, 2,5–3,1 % – середні підприємства, 96,8–97,5 % – малі підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

**Кількість підприємств за їхніми розмірами
за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації»**

Роки	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства		З них мікропідприємства		Разом, кількість підприємств, одиниць
	одиниць	у %	одиниць	у %	одиниць	у %	одиниць	у %	
2010	9	0,1	409	3,1	12 771	96,8	10 728	81,3	13 189
2011	10	0,1	429	3,0	13 933	96,9	11 748	81,7	14 372
2012	13	0,1	411	3,1	13 024	96,8	10 765	80,0	13 448
2013	12	0,1	406	2,7	14 467	97,2	12 304	82,7	14 885
2014	6	0,0	374	2,8	12 939	97,2	11 113	83,4	13 319
2015	6	0,0	338	2,5	13 273	97,5	11 530	84,7	13 617

Але протягом цього періоду кількість зайнятих працівників скоротилась на 67,1 тис. осіб, що становить 28,7 %. У середньому кількість зайнятих працівників кожен рік зменшувалась на 9 % (табл. 2). Але найбільше скорочення працівників було на великих підприємствах – 49,5 %.

Таблиця 2

**Кількість зайнятих працівників підприємств за їхніми розмірами
за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації»**

Роки	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства		З них мікропідприємства		Разом, тис. осіб
	тис. осіб	у %	тис. осіб	у %	тис. осіб	у %	тис. осіб	у %	
2010	91,8	39,3	62,5	26,8	79,2	33,9	33,2	14,2	233,5
2011	84,8	36,7	65,5	28,3	81,1	35,0	33,0	14,3	231,4
2012	83,9	38,2	54,3	24,7	81,3	37,1	33,2	15,1	219,5
2013	76,8	35,2	61,6	28,3	79,7	36,5	34,2	15,7	218,1
2014	61,4	31,9	62,4	32,4	68,9	35,7	31,2	16,2	192,7
2015	46,4	27,9	54,6	32,8	65,4	39,3	30,6	18,4	166,4

Інша залежність з обсягів витрат на оплату праці підприємств – за період з 2010–2015 рр. вони збільшились на 4 306,2 млн грн, або 54,4 %. У середньому темп приросту склав 9 % (табл. 3). Розмір оплати праці на 1 особу на великих підприємствах становив 41,46 тис. грн в 2010 р. та 81,3 тис. грн в 2015 р. Найбільша заробітна плата на середніх підприємствах 42 тис. грн в 2010 р. та 101,73 тис. грн в 2015 р. Найменша оплата праці на малих підприємствах – 18,65 тис. грн в 2010 р., 44,16 тис. грн в 2015 р.

Таблиця 3

**Витрати на оплату праці підприємств за їхніми розмірами
за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації»**

Роки	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства		З них мікропідприємства		Разом, млн грн
	млн грн	у %	млн грн	у %	млн грн	у %	млн грн	у %	
2010	3 806,7	48,1	2 625,1	33,2	1 477,3	18,7	557,2	7,0	7 909,1
2011	3 920,4	44,3	3 243,7	36,6	1 690,0	19,1	609,2	6,9	8 854,1
2012	4 335,6	43,4	3 451,4	34,6	2 193,4	22,0	738,7	7,4	9 980,4
2013	4 279,6	40,3	3 970,8	37,4	2 375,3	22,3	975,7	9,2	10 625,7
2014	3 842,3	35,5	4 663,9	43,2	2 304,2	21,3	742,0	6,9	10 810,4
2015	3 772,6	30,9	5 554,5	45,5	2 888,2	23,6	934,6	7,7	12 215,3

Обсяг реалізованої продукції теж зростає, але середній темп приросту складає 8 % (табл. 4). Цим можна пояснити відсутність прибутку на підприємствах за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації» (табл. 5)

Таблиця 4

**Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств
за їхніми розмірами за видом економічної діяльності
«Інформація та телекомунікації»**

Роки	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства		Разом, млн грн
	млн грн	у %	млн грн	у %	млн грн	у %	
2010	32 793,5	49,8	19 728,3	29,9	13 403,8	20,3	65 925,6
2011	36 024,6	48,5	23 076,9	31,0	15 246,7	20,5	74 348,2
2012	39 662,4	50,0	22 708,6	28,6	16 983,9	21,4	79 354,9
2013	39 236,0	48,8	24 181,7	30,1	16 992,7	21,1	80 410,4
2014	36 411,2	43,3	28 797,5	34,2	18 894,9	22,5	84 103,6
2015	38 495,5	38,3	36 183,3	36,0	25 911,6	25,7	100 590,4

Таблиця 5

**Чистий прибуток (збиток) підприємств за їхніми розмірами
за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації», млн грн**

Роки	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства	Разом
2010	3 263,90	-722,10	-460,00	2 081,80
2011	3 772,60	-1 199,30	-504,70	2 068,60
2012	6 447,60	-2 345,90	-362,60	3 739,10
2013	5 668,10	-227,00	-559,60	4 881,50
2014	-2 431,50	-10 894,70	-3 810,90	-17 137,10
2015	-5 194,70	-5 636,80	-1 758,70	-12 590,20

Вагомим активом України, який вже у найближчій перспективі здатен стати її вирішальною перевагою у міжнародній конкуренції, є система профільної освіти, науково-технічний та кадровий потенціал у сфері ІКТ. За даними PricewaterhouseCoopers Ukraine [2], протягом останніх чотирьох років кількість ІТ-фахівців в Україні збільшилося з 42,4 тис. до 91,7 тис., причому 19 % з них – це програмісти міжнародного рівня з досвідом роботи сім і більше років, які забезпечили 41 % доходів від надання послуг загальною вартістю 2,7 млрд дол. Навіть у «депресивному» для ІТ-галузі 2015 році її внесок в українську економіку склав 10,3 млрд грн. У сфері інформаційних та суміжних технологій було задіяно 420 тис. робочих місць (підрховано, що кожний ІТ-спеціаліст створює в середньому 3,6 робочих місця), у фінансовий сектор України – залучено 5,8 млрд грн (депозитні рахунки «айтишників»), доходи банків від пов'язаних операцій з валютою склали 1,7 млрд грн.

Завдяки такому кадровому забезпеченню Україна, згідно з даними українського міністерства економічного розвитку і торгівлі, стала в 2016 році четвертим у світі експортером ІТ-послуг і продуктів (недержавні консалтингово-аудиторські фірми називають дещо менші цифри, проте всюди Україна перебуває в топ-20). За період з 2011 по 2015 роки експортно-орієнтований сегмент цього ринку збільшився у 2,5 рази, з 1,1 млрд дол. до 2,6 млрд дол., а його внесок у

ВВП країни, відповідно – з 0,6 % до 3,3 %. Більше 70 % експорту ІТ-послуг України складає розробка ПЗ на замовлення. ІТ-галузь демонструє найбільше зростання серед інших експортних галузей з 2016 року.

Список використаних джерел

1. Contributors and Detractors: Ranking Countries' Impact on Global Innovation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.itif.org/2016-contributors-and-detractors.pdf?ga=1.178380963.602353758.1458130505>

2. Розвиток інформаційного суспільства в Україні у 2016 році: основні тенденції, фактори впливу та стан іт-індустрії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/infor_suspi1-bd51e.pdf

3. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва: Статистичний збірник / Державна служба статистики України: за редакцією М. С. Кузнецової. – К.: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2016. – 514 с.

*Бездрабко В. В., д-р іст. наук, професор
Київський національний університет культури і мистецтв*

ФОНДУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Найзагальнішим поділом сучасного суспільства може бути виокремлення двох великих груп: користувачів новітніми гаджетами й інформаційними технологіями у соціальному, побутовому, професійному вимірах, котрі поступово відійшли від книжкової культури як основоположної, та байдужих чи непристосованих за різних обставин до технічних принад цивілізації. За останні десятиріччя розрив між тими, хто з'явився на світ до і після 1981 р., став настільки очевидним, що соціологи й демографи заговорили про народження «покоління міленіум» або «покоління Y», представники якого вступили в ХХІ ст. активними прихильниками цифрових технологій [1].

На початку ХХІ ст. покоління Y досягло зрілого віку і розпочало трудове життя в умовах, які вирізняються завдяки поширення медіа, комп'ютерів, постійного мобільного чи інтернет-зв'язку, що дозволяє швидко реалізувати потребу в передачі, зберіганні інформації та користуванні нею. Ще існують традиційні засоби спілкування і звичні схеми протікання процесів життя документа, але відмічається їхня невпинна інтеграція з новітніми технологіями. Соціальні мережі та файлообмінники «закликають» користувачів спілкуватися віртуально, обмінюватися персональними даними, загальною інформацією, коментувати, розмішувати замітки, теги, зображення і контури особистості розмиваються. Побічним продуктом від цього є безкінечне породження нових метаданих, технологій, опосередкованих платформою гостей. Це явище добре відомо гуманітарним наукам, що вивчають їхніх учасників, які водночас є продуцентами інформації та її користувачами чи споживачами в цифровому середовищі. Ідеться про установи, приватних осіб, котрі продовжують залишатися потенційними фондоутворювачами.